

30.1.2023

Eduskunnan hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi (HE 132/2022 vp)

Digi- ja väestötietoviraston lausunto hallintovaliokunnalle

Digi- ja väestötietovirasto kiittää valiokuntaa mahdollisuudesta antaa asiassa lausunto ja toteaa kunnioittavasti seuraavan.

Keskeiset huomiot

Digi- ja väestötietovirasto (DVV) on osallistunut aktiivisesti hallituksen esitykseen kuuluvien lakiehdotuksen valmisteluun ja pitää niitä kannatettavina ja tarpeellisina. Ehdotettu uudistus on pitkäjänteisen, jo vuonna 2017 aloitetun selvitys- ja suunnittelutyön tulos, jonka keskeisenä tavoitteena on poistaa väestötietojärjestelmän ylläpidon alaan kuuluvia ongelmia ulkomaalaisten rekisteröinnissä sekä tuottaa perusratkaisut ulkomaalaisen henkilön tietojen yksiselitteiseen käsittelyyn ja sähköisen asioinnin kehittämiseen.

Käsillä olevat lakiehdotukset liittyvät olennaisesti hallituksen esitykseen (133/2022 vp) digitaalista henkilöllisyyttä koskevaksi lainsäädännöksi ja keskeiset riippuvuudet ovat:

- Väestötietojärjestelmästä annettava henkilötietoriippumaton yksilöintitunnus otetaan käyttöön digitaalisessa henkilöllisyystodistuksessa ja ulkomaalaisen digitaalisessa asiointivälineessä.
- Etärekisteröintimenettely mahdollistaa ulkomaalaisen digitaalisen asiointivälineen käyttöönoton sekä välineen liittämisen käyttäjän henkilötunnukseen ja perustietoihin väestötietojärjestelmässä.

Ehdotetut uudistukset mahdollistavat suomalaisen henkilötunnuksen antamisen suomalaisen viranomaisten ja muidenkin organisaatioiden kanssa asioiville ulkomaalaisille nykyistä laajemmin ja varhaisemmassa vaiheessa. Yhdessä ulkomaalaisen asiointivälineen kanssa uudistukset mahdollistavat sähköisen tunnistamisen sekä henkilötunnukseen perustuvan asiakkaan yksilöinnin hyötyjen saamisen laajemmin käyttöön myös ulkomaalaisten asiointissa ja heidän asioidensa käsittelyssä. Ratkaisut ovat hyödynnettävissä muissakin kuin maahanmuuton prosesseihin liittyvissä käyttötapauksissa.

Säädösmuutosehdotukset

DVV:n tiedon mukaan valtiovarainministeriö on esittänyt valiokunnalle asiantuntijalausunnossaan 26.1.2023 eräitä pienehköjä muutoksia ehdotukseen laiksi VTJ-lain muuttamisesta. DVV on keskustellut kyseisistä muutoksista valtiovarainministeriön kanssa ja kannattaa niitä.

30.1.2023

Huomiot uudesta yksilöintitunnuksesta

Uutta henkilötietoneutraalia yksilöintitunnusta on tarkoitus käyttää haltijan yksilöivänä tunnisteenä digitaalisessa henkilöllisyystodistuksessa ja ulkomaalaisen digitaalisessa asiointivälineessä. Lisäksi sitä voidaan käyttää siirrettäessä henkilötietoja digitaalisesti rekisteristä toiseen henkilöiden yksikäsitteisen yksilöinnin tarkoituksessa.

Koska tunnus ei sisällä mitään haltijaansa kuvaavia tietoja, sitä voidaan käyttää pelkästään yksilöinnin tarkoituksessa, luovuttamatta samalla tarpeettomasti henkilön ominaisuuksia koskevia tietoja. Henkilön tietojen esim. henkilötunnuksen muuttuessa yksilöintitunnus ei muutu, mikä helpottaa ja yksinkertaistaa tiedonhallinnan menettelyitä erityisesti silloin, kun henkilötietojen käsittelyn elinkaari on ajallisesti pitkä ja sen puitteissa henkilön tietoja siirretään tietojärjestelmästä toiseen. Yksilöintitunnus ei korvaa henkilötunnusta, vaan tulee sen rinnalle käytettäväksi hyödyntäjien vapaaehtoisuuteen perustuen.

Huomiot etärekisteröintimenettelystä

Etärekisteröintimenettelyssä ulkomaalainen rekisteröityisi itsepalveluna väestötietojärjestelmään ja saisi samalla sähköiseen asiointiin soveltuvan ulkomaalaisen digitaalisen asiointivälineen omaan mobiililaitteeseensa. Menettelyssä myönnettävällä asiointivälineellä henkilö voi kuitenkin saada käyttöönsä sähköisiä palveluja vain rajatusti ja palveluntarjoajien harkintaan perustuen, koska kysymyksessä on heikko tunnistusväline. Palveluntarjoajat päättäisivät itse oman riskiarvionsa perusteella, mitä palveluja ne tarjoavat etärekisteröityneille henkilöille.

Etärekisteröitymisen yhteydessä myönnettävä ulkomaalaisen digitaalinen asiointiväline loisi vahvaa heikommankin tasoisena mahdollisuuden käyttää sähköisiä palveluita tunnistautuneena jo ennen Suomeen tuloa; esimerkkinä opiskeluun, työsuhteeseen, asuntoon tai lasten kouluun ja päivähoitoon liittyvien asioiden vireillepano.

Käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen kanssa samaan on samaan aikaan vireillä esitys automaattista päätöksentekoa koskevaksi yleislainsäädännöksi. Etärekisteröintimenettely on suunniteltu toteutettavaksi täysin automatisoituna, mikä menettely perustuisi automaattista päätöksentekoa koskevaan yleislainsäädäntöön. Automaattisen päätöksenteon yleislainsäädännön voimaantulon lykkääntymisellä ja vaihtoehtoisen menettelyn toteutuksella olisi täten vaikutuksia etärekisteröinnin käyttöönoton aikatauluun sekä sen toteutuksen ja tuottamisen kustannuksiin. Lausuttavana olevien lakiehdotusten etenemisen ei kuitenkaan tulisi olla alisteista automaattisen päätöksenteon yleislainsäädännön etenemiselle.

Muuta

Hallituksen esityksen tarkoittamien muutosten toteuttamisen edellytyksenä on, että suomalaisia henkilötunnuksia riittää tulevaisuudessa yhä useammille. Henkilötunnusten riittävyys varmistettiin uudet ns. välimerkit mahdollistavalla väestötietojärjestelmästä annetun asetuksen (128/2010) 2 §:n muutoksella, joka on tullut voimaan 1.1.2023. Tämä ei vaikuta jo annettujen henkilötunnusten muotoon.

Timo Salovaara
Ylijohtaja

